

Uredništvo i uprava
ZAGREB, MASARYKOV 23a
Telefon 67-58
Uredništvo i uprava
za Slovenijo in slovenski del
Julijanske Krajine
LJUBLJANA, Kravjeva 4a

ISTRA

GLASILLO SAVEZA JUGOSLOVENSKIH EMIGRANATA IZ JULIJSKE KRAJINE

KULTURNA STOPNJA PRIMORSKIH SLOVENCEV v luči novinarske statistike

Kdor je obiskal novinarsko razstavo v Ljubljani, je imel priliko opaziti v veliki dvorani, kjer je bil tisku iz Julijanske Krajine dodeljen poseben prostor, tudi zelo nazorne prostorske diagrame, ki so pokazale za posamezne nekdanje slovenske dežele, koliko izvodov Koposkem in koliko kilogramov tiskanega papirja je odpadlo na vsakega prebivalca. Še bolj poučna je v tem pogledu obširna razprava »Razvojne smeri slovenskega novinarstva«, ki jo je po izvirniku studijah sestavil urednik »Jutra« Ivo Lapajne in ki je izšla v knjigi »Razstava slovenskega novinarstva«, katere smo že v predzadnji številki omenili. Iz statističnega materialja, ki ga je Lapajne skrbno zbiral v vestno predečl, si lahko ustvarimo sliko o kulturnem stanju Slovencev v raznih obdobjih. V njem pa se izraža tudi razlika v kulturni stopnji v posameznih deželah, kjer bivali Slovenci. S ponosom lahko ugotovimo, da stojijo primorski Slovenci na častnem mestu.

—Promerno politična lega Trsta na Istrski glavne železne žile Širokega zaledja je priklenila naše velike mimoze Slovencov. V tem največjem sredšču naših ljudi pred vojno si je zagotovila »Eduinstvo« najmočnejši krog čitateljev. Tržaška okolica je bila tik pred vojno najgosteje ozemlje

odjemalcev novin, kraški kmet najgostejši čitalci dnevnika. Da so Slovenci tako vztrajno prodrali v Gorico in Trst, je bila velika zasluga gorilskih in tržaških izdajateljev listov in njihovih novinarskih sotrudnikov.

Na Kranjskem so bile kljub močnemu porastu izvodov novin še občutne vrzeli v krogu čitateljev. Prevoleka je bila odvisnost našega delavca industrijskih sredstev od nemškega kapitala in nemški tisk je še v veliki meri priljal v kranjski mestni. Ostale močne postojanke, ki smo jih spoznali že iz časov Bleiweisovih »Novic«, so pa z vremeni Štirje našo besedo v novejih razmerah po vojni čez noč izbrisale poslednje sledove nemškega čitateljskega trga.

Težje je bilo uredniškov delo na Koroskem in Štajerskem... Nato navaja članek podatke o vseh slovenskih listih in časopisih, ki so bili razpostavljeni od leta 1971, ko so izšle »Ljubljanske Novice« do konca svetovne vojne leta 1918.

»Celokupna vsota do konca vojne razpolnila 419.216.051 izvodov novin v obsegu 3.001.395.665 strani, s liskano površino 373.000 m² se na posamezne slovenske dežele razdeli takole:

	Izvodov	strani	površina v m ²
Kranjska	145.900.000	1.008.200.000	118.000.000
Promorska	106.300.000	788.100.000	97.000.000
Štajerska	78.500.000	498.200.000	53.000.000
Koroška	24.200.000	174.000.000	24.500.000
Prekomurje	2.500.000	11.500.000	1.500.000
Beneška Slovenija	600.000	3.500.000	500.000
Ameriški Slovenci	61.116.051	517.895.665	78.600.000

Prava kulturna stopnja v popoldružitvi novin se počaže še, če primerjamo količino izvodov in težino porabljenega papirja z stanjem prebivalstva (po zadnjem predvodenem štetju):

na Istri prebivalci je izvodov kg/papirja —odpadlo 1. 1918.

pri ameriških Slovencih 305 15,7

na Primorskem 288 13,2

na Kranjskem 284 11,5

na Koroškem 220 6,5

na Štajerskem 160 6,4

v Prekomurju 28 0,8

v Beneški Sloveniji 18 0,69

Slovenci izseljeni, zapošleni v močnih industrijskih srediscih in izvrstno organizirani, so seveda do zadnjega moža izčrpali možnost čim širšega kroga izseljevanja. Za to v pogledu načinosti prednajajoči rojakom v domovini, čeprav se je izseljenski tisk pojabil še na kraju 19. stoletja. Velevažno je, da je ponesel naš človek v svet, ake ne vseh, vsaj temeljne pogoje za ustvarjanje kulturnih dobrin tudi v tujini. Vsekakor laskavod odkritje za brate v Amerik!

Kulturna stopnja Slovencev v domovini je v prvih meri posledica prirodnih in narodno političnih okoliščnosti, ki smo jih oneči spred. Gosto poseljeni Primorski, povezanec kakor Široka, ki Jadranu nagnen na dlan z živahnim prometnim utripom zaledja, je bila najhitreje dostopna za dobrino slovenskih novin. Da je Kranjska klub Številno močnijim postavkom zaostala za njo, gre v oblini meri na račun velikega odstotka prebivalstva, raztresenega daleč proti jugozahodnim sosednjim zvezam. Iz istega razloga in še posebej zaradi nemškega pritiska nad odvločno slovensko deželeno močjo je zaostala Štajerska za Koroško, kjer je razmeroma majhno Številno Slovencev poseljeni v lahko dostopnih vasih na obreh bregov Drave.

Se časneje mesto pa so zavzemali primorski Slovenci v slovenskem novinarstvu, ki so upoštevali tudi povojno dobo.

Izvodov %
1979—1918 419.216.051 53,1
1918—1936 840.840.500 66,9
priprask 429.624.440 10,2
1979—1936 1.260.056.551

Priprask je, če primerjamo predvodenje stanja v povojnini, za naše razmere ogromen. Ce ga razčlenimo, znamo največji napredek 56% dravške banovinice, kjer le konsum novin posebno na Štajerskem neprimereno maglo naravnati. Primorski Slovenci so po vojni napredovali za 25,8% izseljenski rojak v Amerik za 15,2% na Koroškem za 2,3%. Velik odstotek naravnih strani in porabe papirja po vojni je prispeval močno razvitem dnevnišku periodični mališinski publikacijam in strokovnim glasilom.

Ce bi tedaj milijarde strani in izvodov razdelili med prebivalce v Sloveniji, bi pre-

»S političnimi preobratom in osvoboditvijo je po dolgi stoletjih v večjemu delu Slovenije prenehalo gospodstvo nemške države... Upravna oblast je presla v nacionalne roke, neprcenljive dobrine slobode v jugoslovenski skupnosti so visoko dvignile kulturno in politično vrednost našega Slovencev. Politično življenje se je napolnilo, razgibalo, da »novinarski stan je napovedala herojska doba napornike ustvarjanja. Če noč so se oglašali novi lisi, živilino je bilo zopet v Trstu, in Gorici. Celovice v Mariboru so vrzli stolice izvodov slovenskih listov na dečko. V prevečem zanesu je stala mnogim listom smrt žibeli, na pot mogičnega vzpona je usoda izbrala fe stete, ki so se znali prilagoditi razmeram in prilisnim potrebam novega časa. Politična delavnost vseh strinj v načiranju je zajela najširše množico. Iz zadržanih vasic so se stekale nitri v uredništvu in v tistem delu je rastla mogučna zakladnica naše tiskane besede rekordnemu cilju nasprotni.

Mesto in vas so preplavili prerojeni starci, pa novi, z bogatin gradivom založniki dnevniki in tekniki. Na Široko se je razširilo obzroj za literarne in druge stanovnike sledili, so silni dvignili zanimanje za list. Sporedno z razvojem slovenskega repozitarija žaluje kolportaža velike uspehe. Strojji bruhajo iz sebe zmeraj večje in močnejše izvodov, dnevno rastenčno apetito Štajerske učenjego uredniški komaj dozdrasti. Naš človek je zajel življenje moderne dobe z veliko žlico.«

»Doba velike žetve je trajala vse do kraja 1928. Nasledne zatreple milijonov in milijonov Izvrstno organizirana tisk tržaških in gorilskih Slovencev, pa postopno izboljšanje gospodarske krize je upognilo vso vse zrivelju po letu 1930 globoko načudil. Po letu 1934 se razmere spet rahlo boljševali. Na koncu 1936 smo zaključili z naslednjim stanjem slovenskega novinarstva v 140 letih:

strani % površina v m² %
3.001.395.675 25 373.175.708 22,8
8.989.900.000 75 1.297.102.696 77,2
5.984.504.435 199 923.266.968 24,7
11.987.295.665 1.670.273.304

Jel vsak Slovenc 1117 izvodov s 10.707 stranicami; od vse porabe papirja, razdeljene na blizu dva milijona vseh Slovencev na svetu, pa bi vsak prejel 41 kg. Prenaravneno na Štajersko prebivalstvo v posameznih pokrajinal, odpade na Slovenijo v Amerik 67 kg/papirja, na primorskoga Slovenca 51 kg, v svobodni Slovenskiji 41 kg, na Koroško 13 kg. Na Slovenici v Primorju odpade 844 izvodov, na ameriškega izseljnika 766, v Sloveniji 687, na Koroškem 286. S porabljenim papirjem bi Sloveniji pokrili 911.914.000 m² zemlje, na Primorskem 392.860.000, v Ameriki 336.900.000, na Koroškem 28.604.000 m².

Primorski in ameriški Slovenci so torej dosegli znatnejšo kulturno stopnjo načinosti kačor rojaki v Sloveniji, kjer je tudi še ogromno prostora, ki ga morajo nujne in časopisi navezati nase. In v tem dejstvu je težje poimenovati v velike vrednosti novinarske razstave, da pronikne v vrzeli nekdanjega šolskega nemškulturskega področja naši list, naša beseda in vse zemlji, kar so tuji stoljeti grabil. Štajerski del Slovenije je pokazal že zelo lepe sadove.«

Kako pa je sedaj s Primorskem, ki je pokazalo še v prvih povojnih letih najvišjo kulturno stopnjo? Na lo vprašanje je kralj v Jasno odgovoril: Njeno Veličanstvo Čehoslovacka Marija ko si je ogledala primorskij oddelek na novinarski razstavi, z besedami: »Od vsega tega da danes ni prav nič!«

Odmevi zborovanja nacističnih inozemskih Nemcev v Stuttgartu v angleškem tisku

V »Freie Stimmen« (Čelovec) bereno: Zborovanje nacističnih inozemskih Nemcev, ki se je vrlo nedavno v Stuttgartu našlo v angleškem tisku jako ostre odmevi. Kakor znamo, sta na tem zborovanju med drugimi govorila tudi nemška ministrica Neurath v Hess, ki sta v svojih govorih opetovana namigavala na Anglijo in zlasti ministru Hess je ostro, napadal angleško tiskovo službo, ki ima svoje mreže razpredelitev po vsem svetu.

Angleški tisk je živahnog reagiral na napade, med drugimi listi zlasti »Yorkshire Post«, ki med drugimi piše, da mora po govorih, ki so jih imeli oficijelni zastopniki Nemčije v Stuttgartu, sklepali, da mora vse Nemci v inozemstvu postati nosilci antideomokratičnega nacizma in naspotnik starih liberalnih idej, ki »se vedno vrašajo v Angliji in njenih dominijonih. List ugotavlja, da se nemška imperijalista ni mogla naivnosti zrepenči in da pa ni mogeče boljši prikazi nespodobnosti Nemčije v tem pogledu. Kaj bi porekla Nemčija, ako bi Anglija svojim v inozemstvu zvečjim državljanom hotel naložiti slične dolžnosti kot jih Nemčija nalaže svojim, če pomislim, da je bilo rotarijsko gibanje v Nemčiji ustavljeno samo radi tega, ker je mednarodnega značaja? Bistveno neugodnejša — nadaljuje list — je bila reakcija v tistih državah, ki niso locene od Nemčije po vodnem pasu, kakor na pr. v Sveti, Avstriji in Čehoslovaki, v kateri živijo nemška manjina, ki jo tretji rajh izvaja obstanja naravnico podpihlji k nadzorstvu. Dokler se bo nadaljevala politika, ki je prišla tako očitno do izvira v Stuttgartu, je naravno, da se morajo navezeni države, čutiši zares ogrožene. Lisi zaključuje članek z besedami: »Za leto 1933 nema nemir v Evropi eno samo korenino, to je strah, da je Nemčija sila, ki ima napadne.

Nova madžarska kulturna društva u Jugoslaviji

U Jankovcima in Čakovcima, v Slavoniji, zauzimanjem državljaniem Leo Deak, s morskomorskim avokadom, osnovana su madžarska kulturna udruženja. Ovo su prvi pokusaji da se madžarski živaju u Slavoniji kulturno organizira.

OPĆINSKI LIJEĆNICI U NAŠIM KRAJEVIMA

Kakav je dr. Dolce u Obrovu

Obrav, septembra 1937: Kao što je poznato u našim krajevima postavljeni su općinski lijećnici koji imadu da na općinske troškove liječi siromašne. U tu svrhu postavljen je u naši općini dr. Dolce, inače rodom iz Pule, ali on nije za naš narod liječnik, nego upravo krovnik, a tedenko i korupcionaš. Noćemo da navedemo nekoliko slučaja.

On je liječnik mladića Dodić, starog 17 godina i vrlo siromašnog i Velikog putu, kada je došao do liječnika. On je liječnik Dodić došao po medicinu, tražio da mu doneše mada, ja ja i druge, pa da de ne mogu dobiti liječnika. On je liječnik, ali siromašna žena nije mogla da mi donosi sve što je on zahtjevao. On je imao malo od kuda i Dolce joj je upravo pastio sina. Tomi mladići bilo je potrebna hitna operacija jer je bolovao na vodenju bolesti. Dolce nije htio da ovu operaciju izvede a niti je htio dozgo-

Nikada nisam bio nacionalan šovi-nist, niti nacionalista nisam bio — več orče sam, da rečem da sem več od svoje ministrice dobrodošle — članice narodnosti je za mene kralj proti čovjeku i čovje-nosti. — TOMAS G. MASARYK.

NOVO DRUŠTVO ZA NJEMACKE MANJINE U BEČU

Posljednji broj revije »Voix européenne« izvještuje da je u Beču osnovano novo društvo za njemacke manjine »Deutscher Verband zur nationalen Befriedung Europäse« (Njemački savez za nacionalno smirenje Evrope). Na čelu togu društva se nalaze predstavnici nekih njemačkih narodnih manjina i to: bivši letonski ministar dr. Paul Schiemann, čehoslovacki senator Karl Kostka, načelnik Reichenberg, grada na severu Čehoslovacke, jedan svećenik iz poljske gornje Sileske i katolički svećenik Emanuel Reichenberg, generalni direktor Narodnog njemačkog katoličkog udruženja u Čehoslovacku. Prva dvojica pri-padaju demokratima.

To novo društvo se bori protiv nacionalsocialističke propagande i hčere da u raznim državama uspostavi njemacku zajednicu — uznemireni duhom jedne stranke željne sile, pa baš radi toga treba probudit u Njemaclima koji žive u inozemstvu svijest da svaka narodna grupa ima posebnu zadaču. To društvo zastupa ovo mišljenje o narodnim manjijnim:

— Položaj narodnih manjina ovisan je u uvijek o momentanoj konjunkturi evropske situacije. Narodne manjine koje u narodnom pogledu spadaju državi, sa jakom pozicijom, mogu se nadati poboljšanju svoga položaja dok traje taka pozicija te države. Ako država koja ima svojih manjina van svojih granica ne vrši tako velik upliv na evropsku politiku, tada i njezine manjine ne moraju da se privlene, manjine koje nemaju nikakove matice — države (Luzički Srbi na pr.) osudjene su na vječnu nepravdu.

Praktički se ta osnovna politizacija manjinskog pitanja odvija na taj način što se položaj nacionalnih manjina pogoršava u državama koje podržavaju prijateljsku odnosje s maticom-državom tih manjina, a položaj manjina se poboljšava kada zategnuti odnos medju tim državama pobjude jače međunarodni interes za te manjine. Pitanje manjina nije više zadača tih manjina same, koje se u državi u kojoj se nalaze bote za svoja prava. To nije više problem koji u slučaju potrebe može da bude podnesen pred neki nadzražnji forum. To pitanje nije drugo, u borbi medžusobnoj borbi Sila, nego oružje s diplomatskim ciljem, a ne s ciljem na-rodne pravde.

Suvršno je da se nadodaje da ta politička evolucija mora da doveđe do nestanka narodnih manjina. Ako su narodne manjine samo privjesak svoje matere-zemlje one će morati ill da se oslobode i uklone u maticu-državu osvajajući ih ili da ih nestane ekonomski, politički i kulturno.

RUMUNJSKA GIMNAZIJA U VRSCU

N ov 1 S d, septembra 1937. Deputacija rumunjskih manjina u Jugoslaviji posjetila je vršačkog gradskog načelnika i zamolila ga da grad Vršac učisti zemljište za gradnju rumunjske gimnazije koja je predviđena rumunjsko-jugoslavenskom konvenциjom. Naša gimnazija koja je također predviđena ovom konvenциjom već je podignuta u Temerinu pa je tamošnja gradska gradča na mnogo trudu, u susret. Deputacija je molila da to sada isto izvrši i Vršac.

liti da, koji drugi lijećnici to učnici, a niti da se mladić, otpremi u bolničnu nije dozvolio. Nekolikina naših ljudi, videći postupak dr. Dolcea savjetovali su ovaj ženi da potraži tajno pomoć drugog lijećnika. Ona je i učnila, ali ovaj drugi lijećnik, kada joj je pregledao ženu, konstatirao je nemogućnu smrt i to samo nemarom dr. Dolcea. Mladić je na nekoliko dana podlegao smrti.

Drugi je slučaj kada je liječnik jednu ženu imenom Frm Mariju. Nju je za cijeli život uneslio time što joj je omotao dečju ruku.

Evo ovakve lijećnike imamo mi u našim krajevima. Oni poštjuju s nama kao s afričkim crncima, a da za to ne odgovaraju nikom, a osobito ne u našoj općini, jer dr. Dolce na našoj općini zadržao se podestatom vedri i oblači po miloj volji.

NAŠA EMIGRACIJA

Jedno objašnjenje

Novi Sad, 19. septembra 1937. — Od nekog novosadskega saradnika primam:

Na članak pod gornjim naslovom, koji je izasao u poslednjem broju „Istra“, očitodan preostvosteni utakmica kuglaških klubova, na kojima je učestrovao i K. S. K. „Istra“ iz Novog Sada dne 6. septembra o. g., kako to uredništvo ugovorno reči spominje, imam da stavim ovu primjedbu:

Članak koji je postavio, odnosno da članak koji je „Istra“ donijela, ne odnosi se na utakmice kuglaških klubova „Istra“, već na proslavu i utakmice nogometnog kluba „Istra“, koje su istog dana održane u Novom Sadu, t. j. 5. i 6. septembra o. g.

Razumljivo je, zašto je kuglaški klub „Istra“ baš u ove dane učestrovao na utakmicama, jer su to bile utakmice za državno prvenstvo i tu se nije došlo ništa promjeniti, a priredjivači nisu emigranti ret. Kuglački savez.

ARETACIJA MAREŠAJALA, KI JE POVZROCIL TROJE NESREĆ DRUŽINI

Reka, septembra 1937. — (Agis). — Kot poročajo iz Voleske, so tamkaj arretirali marešajala finančnih stražnikov, ki je svojih udaril in aretilar lastnicu bušeta, Boštjančičevu. Naš list je o dogodku že poročal, kot tudi o tem, da se je mož aretirane iz obupa obesil, hčerka pa zblaznila. Pred kakšno sodišče bo postavljen in kakšna kazen ga čeka, nam ni niti znamenja. Vsekakor je zaslužil občutno kazen, saj je povzročil, lahko rečemo, dve smrti.

MALE VESTI

— Zelo je presečila baskijsko ljudstvo odredba generala Franca, s katero prepoveduje pod strogo kaznijo rabo njihovega jezika.

— Zastopnik znanega trusta „Sniaviscoš“ je predložil Mussoliniju o možnosti produkcije celuloida, ki bi krila vse potrebe države. Mussolini je načrtn sprejel in izdala vse odredbe, da se čim hitreje realizira. Gotovo bo potrebljena pri tem velika državna subvencija, ki bo šla predvsem v korist delničarjem te večlike družbe.

— V Cagliariju je izvršila policija številne aretacije radi dogodka, ki se je izvršil v neki noči avgusta. Tega dne je namreč nemudoma bil prekinjen električen tok in temi so neznani preiplavili mesto in zidove s prepovedanimi letki.

— 15. avgusta se je vršil v Parizu kongres mladine v borbi za mir. Na Kongresu je bilo zastopanih nad 300 držav z okoli 700 delegatih.

— Od 26 milij. hektarov obdelane površine pripada v Italiji le ena četrtina malim kmetičkim gospodarjem, ostalo pa imajo v rokah veleposenski.

— Pri Ostrij je skupina španskih otrok nastanjena v posebnem taborišču. Sedaj jih pripravljajo za nastop pred Mussolinijem, kjer bodo peli novo pesem »Frecce nere« (crne piščice).

— Subvencija društva „Italia Redenta“, Italia Redentarja, je dobila po posebnem dekretu subvenciju v znesku 2.500.000 lir iz obsega rezervnega fonda za nepredvidljive izdatke. Ta šolska družba, ki dela zgolj na ozemlju Julijske Krajine in Južne Tirolske, prejema poleg tega mnogo rednih in izrednih prispevkov s svojih članov, pokrajinških in občinskih samouprav ter zlasti prispevke od strani prosvetnega ministarstva.

— Mussolini putuje u Berlin v laskom 25. o. m. s stiže u Berchtesgaden 26. o. m. Zatim ide u München, doletelo je u Münche, odakeče do dana u Rim. Njemu se pripisuje važna misija v Njemačkoj i Italiji za pomoč Španjolskim fašistima.

— Italijanski listovi objavljaju deveti spiskal talijanskih »Dobrovoljaca« poginulih v Španiji. U spisku se nalaze imena 300 slegonalar.

— Brat generala Franca Don Nicolo, ki je bio u Nürbergu, doletelo je u Münche, odakeče do dana u Rim. Njemu se pripisuje važna misija v Njemačkoj i Italiji za pomoč Španjolskim fašistima.

MILI MOJ KRAJ

Mili-moj kraj
Gdi si mi ti,
Gdi sam kod matere i oca prohodja
I preve beside progovorja?

Zač na tebe više sunce ne grija?
Kakva je to vražja štrigarija?
A vajk znan da, mili moj kraj
Ni ni paka ni raj
Nego crni zavičaj.

Rude

Ovaj pjesmu smo primili od jednog emigranta koji nije pojavljal nikakove »včete«, već jedino pušču škola u jednom solu rednje istre. Donosimo je kao iskren izraz velike blagovnosti. Budu kognacijom, da vam zadržimo nekoliko stotin, ne napraviti ekskluziv. Pjesma niste bez književne vrijednosti, pa je i radi toga donosimo.

Naše manjšinsko vprašanje pred mednarodno javnostjo

V času, ko se je vršil sestanek zaslopnikov evropskih narodnih manjini, je sproščil manjšinsko vprašanje na mednarodnem forumu pred zastopniki 25 držav v Tatrantski Lomnici na mednarodnopolitični solični konferenci, zunanjega ministra g. dr. J. Čehmeler, autorje znanje knjige o narodnih manjinskih v Srednji Evropi, kateri smo na tem mestu obširno pisali. Ta izvrstno poznavalec manjšinskih problemov je dokazoval v svojem temeljnem predavanju da je zodovljitev opraviljeni zahtev naših manjšin važen pogoj za mirno, sožitje podonavili držav.

Razprava o tem vprašanju v Tatrantski Lomnici je bila tem važnejša, ker kur, ki ga je pribredil društvo za Zvezo narodov, ni imel uradnega značaja in se so ga lahko udeležili in izrazili javno na njem svoje mnenje tudi zastopniki opozicije iz posameznih držav. Tako se je tukaj sklical in povedoval marsikaj, kar se sicer ne bi moglo. Prav zarato pa je bilo mogoče dobiti na tem tečaju resnično sliko o tem, kateri posameznih držav, presoj, kako zadevajo. Važno je bilo torej, če je mogla kaka delegacija preprečiti vse udeležence o svojim stališči ali o kaki zadeli svoje države. Tako ni čudno, če je bila večina delegacij po kurirji ali drugače v stalnem stiku s poslanstvom svojih držav v Pragi. V takih razmerah je bilo treba pri razpravi o manjšinskem vprašanju opozoriti tudi na našo narodno bolečino, dasi je bil položaj na nas težaven, ker med prisotnimi petimi Jugoslovanih niti belgradska vseč, profesoša niti srbska služitelja nista obvladala manjšinskega vprašanja.

Slovenec prof. S. je navezel na izjavljeno v črkarskega poslanca prof. Thüre, da bi morale imeti narodne manjine vse posred vč pravice, kakor jih jih pripada z ozirom na njihovo število, češ, kar je pač manjšina. Nato je prof. S. dokazal s konkretnimi primeri in s statističnimi podatki, da imata nemška in madžarska narodna manjina v Jugoslaviji, resnično toliko in še več pravic kakor jih zahteva g. prof. Thürer. Poudaril je, da niti eden iz-

med prisotnih Nemcov ali čistokrnih Maďarov ni mogel očitati Jugoslaviji v njem manjšinski politiki niti najmanje nekorektnosti. Narobe, odgovorni politik in budimpeštski vseč, profesor, bivši minister Elemér Hantos, je na našem vprašanju javno priznal, da se godi nadzarski manjini v Jugoslaviji dobrin in da je vpravil zadnjem času dobila nove pravice.

Ob napeč pozornosti vse dvorane, ki so bila izvajanja odkrivanje do tedaj nepoznane svete, je podal kratek nazoren zgodovinski pregled iste Koroske, ki je bila v čisti slovenski uradni jezik do 15. stoletja. Priznal je, da je bilo po svetovni vojni Jugoslovani, pijači radiči starci zaradi zedinjenja, mnogo laže dati vse pravice narodnim manjini, kakor pa Avstričem, ki so vse izgubili. Zakaj pa vseki nesrečni vojni iste ljudstvo krivev, če stodi tudi med nedolžnimi. Taki časi niso priznati za prekorčevanje politike; zlasti je bilo tedaj skoraj nemogče dati vse pravice tistih slovenskih narodnih manjini v Avstriji, ki je pri plesbičtu glasoval za Jugoslavijo. Toda sedaj je preteklo od svetovne vojne že skoraj 20 let in v tem času so znali osvoboditi vojne psihiote celo tisoč let spriči Bolgari in Srbi in je zlasti to nas zlaževal, ker med prisotnimi petimi Jugoslovanih niti belgradska vseč, profesor niti srbska služitelja nista obvladala manjšinskega vprašanja.

Slovenec prof. S. je navezel na izjavljeno v črkarskega poslanca prof. Thüre, da bi morale imeti narodne manjine vse posred vč pravice, kakor jih jih pripada z ozirom na njihovo število, češ, kar je pač manjšina. Nato je prof. S. dokazal s konkretnimi primeri in s statističnimi podatki, da imata nemška in madžarska narodna manjina v Jugoslaviji, resnično toliko in še več pravic kakor jih zahteva g. prof. Thürer. Poudaril je, da niti eden iz-

stopniku, da imajo Slovenci na Koroškem Sole, a da jih mnogo Slovencev noče obiskovali. Da bi popravil dr. Bauerjeva izjavjanja, se je zopet oglasil slovenski zastopnik v orisal pogubni vpliv utravtičnih sòl ter podal dejansko sliko koroškega Sola. Če bi vzgajala Jugoslavija otroke nemške manjine v takem duhu, kakor Avstrija slovenske, potem bi čez dvajset let doživel tudi g. dr. Bauer, da nemški starši ne bi hoteli pošljati svojih otrok v nemške Sole. Z zgodovinskimi in psihološkimi razlogi je utemeljeval radikalizem in fanaticizem narodnih odpadnikov ter dokazal, da germanizirani Slovenci morajo biti v Avstriji nujno Hitlerjanci. Četudi se jih nekaj iz oportunističnih razlogov priključi domovinski fronti, Tista Koroske, ki se ponosa, da je zaustavila prodiranje nacizma na svojih mejah, si na svojih prisih sami redi Hitlerjance, z germaniziranjem Slovencev. Zarato je v interesu ne samo Avstrije, ampak tudi celotne evropske demokratije, da se neha ponemicanje slovenske narodne manjine.

EMIGRANTI

kupujte samo u trgovinama naših rodjaka, koji oglašuju u »Istri!«

Pohadljajte gostione i kavane naših oglasivača i služite se kod onih obrtnika, koji reklamiraju u našem listu.

Time pomažete svoju štampanju.

PARTIJA...

ITALIJA IN TURISTI

Eden najvažnejših dohodkov Italije, ako ne glavnih, je denar, ki ga zapravijo s njej turisti iz vseh krajev sveta. Ako bi države, iz katerih prihajajo v Italijo največ izletnikov, začele s propago proti obiskom srodbuh državljanov v Mussolinijevo deželu, bi se jih s tem smrtno zamirelo. Ampak glasilo italijanskega Jazisma »Rapporto Fascista« kaže, da Italijane, ki hodijo na obiske v Francijo, češ, Italija ima dovolj letošnjih turistov in drugih poslov, da se ga bodo lahko tudi ta dekleta udeleževala.

ŽENSKE
ZA VZHODNO AFRIKO

Trst, sept. 1937. — Rimsko vlado s s silo bori proti križanju domačega prebivalstva v Abessiniji s tamkaj naseljenimi ali usneženci Italijani. Zato je dolожila občutno kazni za one, ki bi se prekršili proti temu. Vlada gre tudi v vsakem pogledu na roke omim, ki namevarajo poklicati k sebi ženo ali zaročenko. V zadnjem času so odredili, da smejo v Vzhodno Afriko trudnike, bolničarke, prodajalke in podobno. Sedaj pa so dobili ženski faši načelo, da organizirajo posebne tečaje za žene in dekleta, ki se namevarajo podatki v Abessiniji in se tam ustoličili. Ženskim fašjem je povrjeni tudi propaganda v tem pogledu. Tržaški faš je v drugi polovici septembra privedil tak tečaj. Ker hoče počinjalniku za to da muška dekleta z deželu, se ho tečaj vršil ob takih urah, da se ga bodo lahko tudi ta dekleta udeleževala.

KAZNE ZA KRIJUMCARENJE

Gola, 26. septembra 1937. Mršnik Anton, otac bruke Ogle, osudjen je na tri godine затvora v Izvoru in na novčano globu od 1.500 lira, in Ivancel Dragutin, neoznenjeni koj je imao staru in bolesno majku osudjen je na tri leti na godine затvora. Osudjeni su radi krijučenja iz Riječke slobodne zone. U ovim našim krajevima nase se ljude za najmanju strelčinu kažnjava velikim globama in to s razloga što su uvijek, da nas drukčije ne mogu uništiti, jer smo odviše tvrdi, pa nas nastoje uništiti materialjano.

Brošura Mussolinija
o Janu Husu

Medijske književne rječnosti spadaju u Italiju brošura »Giovanni Hus s Veridicem Ivan Hus, muž istine«, koju je godine 1913 izdal Mussolini. U predgovoru priznaje husitsku himnu »Vi boži bori...«, in napačno je knjižica treba kod citatara posudit mrežnju protiv sudske vrsti duhovne i svjetske tiranije. Sada je ta knjižica u Italiji zabranjena.

600.000 EMIGRANATA U SVIJETU

Zeneva, 19. septembra. (Havaš). — Četrta komisija vijeća Društva naroda raspravlja je juče o neklim partijama budžetu Društva naroda, dok je peta komisija vijećala o osnivanju broda Društva naroda za Daleki Istok. Šesta komisija proučavala je problem političkih emigranata. Kako je poznate, skupština Društva naroda zaključila je 1938 god. ukidanje Nansenovog ureda, ali su pri tom mnogi delegati istakli, da je problem političkih emigranata i dalje vroč obzira na rasu i vjeru prizeti pomoći 600 hiljadu emigranata, koliko ih ima na svijetu. Francuski delegat je požalio, što su pojedine vlade i svrše neaktivne u provođenju konvencija o emigrantom. Istakao je da je Francuska jedina zemlja, koja je poreč Norveške izdala Nansenove poštanske marke. Ime nas, dakle, lijep broj...

DVOJNI JUBILEJ IDRIJSKEGA DEKANA MSGRA. MIHAELA ARKA

Ljubljana, septembra 1937. (Agis). — Prostori idrijskem župniščem je v soboto večer, 18. t. m. oživel. Zbral se je veliko število Idrijanov, ki so hoteli prisostvovati podoknici cerkevnih pevecv v čast osamdesetletnici mestnega župnika in dekana. Mogočna pesem je zaorila v dokaz globoke ljubezni in hvaložnosti faranov do svojega dušnega voditelja, ki jim pastirjuje že stiri let. Drugi dan je slavljenec opravil pontifikalo mašo ob istentni številni duhovščini, ki je prispeval iz najrazličnejših krajev te in onstran meje. Mogočen pevski zbor in orkester, sestavljen iz blivih članov raznih idrijskih društav, je izvajal veličastno cerkveno svečanost. Tudi pri tel. prilikah je bilo opaziti kako zelo je slavljenec priljubljen med prebivalstvom, ki je napomnilo do zadnjega kotička sicer prostorno farno cerkev. Proslava tega jubileja se sicer ni vršila v obsegu, kot bi bilo zelo v kakovosti, ker je slavljenec zaslužil, vendar bo ostala vsem v nelzbrisljivem spominu.

Msgr. Michael Arko je 19. septembra t. l. dopolnil svoj osmedeset rojstni dan in štiridesetletnico svojega službovanja v Idriji.

Slavljenec se je rodil 19. septembra 1857 Zapotoku pri Sodražici na Dolenjskem, gimnazijo in bogoslovne študije je dovršil v Ljubljani, novo mašo pa je kot tretjetnik pri 19. septembra 1880. Služboval je najprej kot kapelan v Škofiji Loka, potem pa ves čas do danes v krajinah, ki so prišli pod Italijo, tako v Hrenovicah pri Postojni, v Šturišjih pri Ajdovščini ter zadnjih štiri deset let v Idriji, kamor je bil imenovan kot dekan 7. julija 1897.

Ceravno in slavljenec po rojstvu nas ozji rojak, vendar se je značil med nam-sim ljudstvom, ga vzljubil tako, kakor ono njega. Njegova močna volja, kremenična značaj in dobroščnost so ga vodili v njenovem velikem delu, ki ga je storil za naše ljudstvo, zlasti pa se za Idrijan in idrijske rudarje posebej. Ni bil samo duhovnik, ampak tudi nad vse vnet prosvetni in gospodarski delavec. Njegovo delo je bilo zlasti vsestransko in obliko, ko je prišel v Idrijo. Kot dušni pastor se je zavzel za razne verske organizacije in jih ustavljaval. Organiziral je cerkveni pevski zbor, kar mu sicer ni delalo težko, kajti Idrijanci so znani kot veliki ljubitelji glasbe in petja. Ustanovil, in vodil je Vincencijev družbo, posvetil pa je posebno pažnjo tudi prostveni in narodni vzgoji občanov, zato je bil iniciator ustavljivosti Katoliške dežavne družbe, ki jo je vsa leta vodil; ustavil je rudarsko nabavljivo zadružje (Zadruga), kjer je deloval kot odbornik, sodeloval pa je tudi kot odbornik pri Ljubljanski posloplini. Ravno tako kot za cerkveno se je zavzemal za dvig narodne pesni v glasbe. V okrilju Katedre, družbe je ustavil mogočen pevski zbor, organiziral godbo na lok, po vojni pa tudi godbo na pihala s katerimi je priprjal po večkrat na leto uspele v zelo dobro obiskovane koncerte. Posebno znani so bili vsakoletni celičiljski koncerti in težke orkestralne mase. Nekoč se je visoki avstrijski uradnik Izrazi, da ne bi verjel, kako visoko se je ruder povzpel v kulturnem pogledu, če ne bi na lastna ušesa silšal izvajanje zabora. Radi svoje dovršenosti je bil njegov zbor znan daleč preko meje Idrijskega okraja, saj je nastopal celo v Rimu leta 1908 in 1913 in tudi na raznih predvojnih katoliških shodih po Sloveniji. Po svetovni vojni je organiziral izlet v razne okolišne kraje, vsem pevencem pa bo ostal v neizbrisljivem spominu prvi povojni izlet na Šv. Goro pri Gorici, ki je bil posvečen spomini v vojni padlim članom zabora.

Bil je prijatelj in sodelavec pokojnega dr. Evanga. Kreka in je imel vedno globoko razumevanje za delavska vprašanja, ki so posebno v Idriji — v našem načrtev delavskemu centru — bila vedno pereča.

Med svetovno vojno se je trudil kar je bilo v njegovih močih, da bi omilil bedo delavstva in po njegovem posredovanju je bila mnogokrat nakazana v danih razmerah možna pošiljka živil. Med vojno je skušal tudi vplivati na odločajoče faktore, da bi omilili bedne razmere, v katerih se je nahajali Italijanski ujetniki, nastanjeni v Idriji.

Radi svoje velike delavnosti in pozitivnosti v dobroručju župljanov in cele okolice je bil leta 1901 izvoljen za poslanca v kranjski deželnem zboru, kjer je premognokrat imel vodilno besedo v važnih vprašanjih, ceprav njegovo ime radi skromnosti ni bilo nikoli omenjeno.

Kot vsestranski kulturni delavec je sodeloval tudi pri raznih listih pred vojno in po vojni. Drugi polovici preteklega stoletja je odločilno posegel v tedanje katoliško gibanje na Slovenskem, in pri reorganizaciji »Slovenca«. Bil je zelo aktiven dopisnik takratnih posvetnih in stanovskih listov. Po vojni je zlasti sodeloval pri tržaški »Edinosti« in »Goriški Straži«. Posebno so znani njegovi članki o zgodovini Idrije in idrijskega rudnika, ki so izhajali kot podlistki v

TATOVI SO OBISKALI POŠTO IN CERKEV V PODGORI

Gorica, septembra 1937. (Agis). — S ponarejenimi ključi ali z vtrženimi so opustili tatočno, da so se vtržali v župno cerkev, kjer so se spravili takoj nad skrinjico za milodare in na tabernakelj. Odnesli so 20 lir in en klin. Po izvršeni tativni so neznanci izginili ne da bi postigli za seboj kakršnokoli sled. Vendar pa so v Podgori izvršili ponoven obisk v poštnem uradu, v katerega so udrli skozi glavna vrata. Takoj so vzel na piko glavno blagajno, ki so jo brez-

uspeha skušali odpreti. Ko so videli, da so njihovi napor brezuspešen, so opustili brezplodno delo in so kovinsko blagajno, ki je bila prizvezana k zidu z debelo železno verigo, raje odnesli na mirenskraj. Njihov uspeh pa je bil zelo majhen, ker je bilo v blagajni le nekaj kolkov in upravnih okrožnic. Karabinerji v Podgori, ki so bili obeh tativnah takoj obvesteni, so takoj ukrenili vse, da bi iztaknili vrimlice.

PO SPORAZUMU

Št. Peter na Krasu, septembra 1937. (Agis). — Z začetkom šolskega leta se bodo vrnili v vasi med naše ljudstvo italijanski učitelji, ki so povečni pravni nadlogi našemu človeku. Med počitnicami so imeli pred njim mnoho, lahko so poslušali radio po fastni želji in volji in se zlasti radi ustavili pri ljubljanskem radioodajniku postaji. Zdaj bodo spet za to prikraljani, kajti Bog ne da, da bi se učitelji pojavili takrat v vasi, da domači poslušajo radio Ljubljana. To bi bilo zamejne v klebet v poslovraza, izključena pa ni tudi ovadne pristojnim oblastem. Tako nameč na sporazumu!

NOV KONFINIRANEC

Trist. sept. 1937. Pod pretevzo, da je propadral komunizem, je konfincialna komisija pri tržaški prefekturi obsodila kamnoscia Antonia Boneta iz Sežane na 5 let prognanstva.

NOVICE IZ KANALA

Kanal, sept. 1937. — V Kanalu so poslušali včok drog za zastavo v sponini na ustavnovitev imperija. Na to misel je prifel tamninski podeželj inž. Casanova. Verjetno je, da bodo sledili temu zgledu še drugi podeželitev v slovenskih krajih, tako da bodo imeli fašisti zopet lahko povod, nastopati proti slovenskemu prebivalstvu.

Sorodnika pokojnega generala Skodnika, ki je bil doma iz Kanala, so darovali kanalcem 200 knjig in omara zanje. Ževeda so knjige samo italijanske.

POTREBNA KOREKTURA

Na članak »Pedesetgodišnjica Josipa Bazeli«, koji je izšao v prošlom broju, primili smo ovo pismo od jednega človeka koji je v Puli živel in radio duže vremena, a naročito aktivno za vrijeće rata. U želji da budemo objektivni, donosimo te rečice, pa nam je statalo da se shvate jedino kao dobromjerna korektura.

Pročitao sam pažljivo u »Istri« članak o Josipu Bazeliu, pa mislim, da su vam se nehotice potkrale neke netočnosti. Nemam niti protiv toga da se piše o zaslužnim ljudima, naročito prigodom raznih jubileja, ali nije dobro nikada stvari pretvarjati. Iz »Istre« se sedan pot pisali povijest, pa je iz želji da se one, ki ne budu lično poznali ljudi i prilike, ne dovede nehotice u bludnju, treba vseč sadja pažiti na tačnost.

Gospodin Bazeli je zaista bio vrijedan i zaslužan, ali ste pogrešno informirani da je g. Bazeli pokrenuo pitanje osuviranja hrvatske gimnazije. U Puli, Istini je da je g. Bazeli vodio brigu o sakupljenom novcu v tu svrhu, a slično je i sa akcijom za olvaranje državne hrvatske pučke škole u Puli. U »Hrvatskom listu«, dječevali je g. Bazeli kanjivodjava.

Molim da ne shvatite, »ew« kao zamjene ne nicom, več jedino, onako kdo je napisano: s namjerom da se neki detajli naše povijesti korigiraju i napomenu da visoko poštujem g. Bazeli i da ovo nije napisano radi njega, več jedino radi toga da bi se utvrdila istina o nečak za nas neobično važnim dogadjajima, Istina, koju bi do precesata godina bilo teže ustvrditi.

PREPOVEDANO SLOVENSKO PETJE

Trist. sept. 1937. Podeželj v Rihemberku je skilčil v torek 7. septembra vse goščiščarje in jim je javil da preprečuje slovensko petje po gostilnah.

V ponovnem času je bil na idrijski član profesorskega zborna, kjer je poučeval vedeči na prilasne ukinutve zavoda. Za svoje vsestranske zasluge je bil odlikovan z naslovom duhovnega svetnika in tajnega papeževoga komornika.

V ponovnem času je bil na idrijski član profesorskega zborna, kjer je poučeval vedeči na prilasne ukinutve zavoda. Za svoje vsestranske zasluge je bil odlikovan z naslovom duhovnega svetnika in tajnega papeževoga komornika.

Po vojni je kakor za mnoge druge, tudi za njegova nastala povsem nova doba. Sicer je prav v tej dobi društveno življenje, katerega duša, je bila jubilant, v nekaterih smereh dosegla svoj vršek, načinoma le razne dramatike in druge, posebno pa pevske priliditve, toda leta 1927 je to življenje ugasio. Sedaj njegevo dolgoletnega trudila je bil unichen. Po smrti idrijskega Krcka kateketa Osvalda, svoljega soborcev, je ostal med svojim ljudstvom povsem osamljen. Delo pri cerkvenem zboru je prepustil mlajšim možem, ker mu visoka starost in

NAŠI POKOJNIKI

† BRADAČ ANA

V nedeljo, dne 19. t. m. so pokopali v Kačičah pri Divaci na Krasu in Istri počasno ugledno gostilničarico in posestnico go. Bradač Ano, ki je dočakala častno starost 85 let.

Poleg velikega števila domačinov so jo spremili na zadnji poti tudi vsi njeni sinovi in kćerke, ki živijo točasno v treh državah. (Jugoslaviji, Italiji in Avstriji).

V dobrem spominu bo ostala zlasti rečenje, katere ni nikoli odslovila od svoje hiše praznili rok.

† ANTON DOBLANOVIC

U Smoljancima u Istri umrl je 18. o. m. Anton Doblanović v starosti od 76 godina. Pokojnik je otac odbornika društva »Istra« u Zagrebu g. Ante Doblanović.

Pokojnik je bila laka ilirska gruda, a srušenja Anti načelno toplo saučesce.

V Ljubljani je umrla v visoki starosti 86 let naša rojakinja Marija Geržinić, rojena Legovič. Za njo žaluje trije sinovi in hčerka Josipina, por. Božič. (Agis).

V Ljubljani je umrla v poslovni starosti 86 let naša rojakinja Marija Geržinić, rojena Legovič. Za njo žaluje trije sinovi in hčerka Josipina, por. Božič. (Agis).

V Trnovem pri Ilirske Bistrici je 28. avgusta t. l. umrl v 73 letu starosti Anton Bošek, blivši gozdnarič učuvaj komejstvo za pogozdovanje Krasa. Za njim žaluje žena in štirje odrastli otroci. Naj počivali v miru, preostalim naše sožalje!

RADI OBILNEGA DEJZA SO NASTALE POPLAVE

Kanal, sept. 1937. — V Trnovem pri Ilirske Bistrici je 28. avgusta t. l. umrl v 73 letu starosti Anton Bošek, blivši gozdnarič učuvaj komejstvo za pogozdovanje Krasa. Za njim žaluje žena in štirje odrastli otroci. Naj počivali v miru, preostalim naše sožalje!

Radi zavratne jetike in brezupnih gmotnih razmer je skočil dne 21. t. m. v Ljubljanko naš rojak Lojze Jereb, star 40 let, doma iz Idrije, in uton. Bolzen je si nakopal v letih brezposelnošči in ker ni imel nujne združljivosti na razpolago se je tako hitre razvijala, da mu ni bilo več pomoci. Tega se je sam dobro zavedal, in ga je mučilo iz dneva v dnev, dokler ni danes obupal nad življencem. Srodomnikom naše sožalje!

(Agis).

RADI OBILNEGA DEJZA SO NASTALE POPLAVE

Kanal, sept. 1937. — (Agis). V teh dneh je bilo pri nas zelo veliko dejza. Nad Gomancem se je utrgal oblačil, da so bili načrni potok v posotki in hidroinženirski polni vode, ki je drila v Reku. Nastala je poplava, ki je v Zabliču in Trebenah napravila veliko škodo, pa tudi v drugih krajih po dolini ob Reki.

PREPOVEDANO SLOVENSKO PETJE

Trist. sept. 1937. Podeželj v Rihemberku je skilčil v torek 7. septembra vse goščiščarje in jim je javil da preprečuje slovensko petje po gostilnah.

PREPOVEDANO SLOVENSKO PETJE

Trist. sept. 1937. Podeželj v Rihemberku je skilčil v torek 7. septembra vse goščiščarje in jim je javil da preprečuje slovensko petje po gostilnah.

Huda bolezna ne dovoljujeta večjega napora in ga večkrat za daljšo dobo prikleneta na bolniško posteljo, vendar se vedno živo zanimal za petje in sploh vse, kar se dogaja v njegovem župniji.

V ponovnem času je bil na idrijski član profesorskega zborna, kjer je poučeval vedeči na prilasne ukinutve zavoda. Za svoje vsestranske zasluge je bil odlikovan z naslovom duhovnega svetnika in tajnega papeževoga komornika.

V ponovnem času je bil na idrijski član profesorskega zborna, kjer je poučeval vedeči na prilasne ukinutve zavoda. Za svoje vsestranske zasluge je bil odlikovan z naslovom duhovnega svetnika in tajnega papeževoga komornika.

Po vojni je kakor za mnoge druge, tudi za njegova nastala povsem nova doba. Sicer je prav v tej dobi društveno življenje, katerega duša, je bila jubilant, v nekaterih smereh dosegla svoj vršek, načinoma le razne dramatike in druge, posebno pa pevske priliditve, toda leta 1927 je to življenje ugasio. Sedaj njegevo dolgoletnega trudila je bil unichen. Po smrti idrijskega Krcka kateketa Osvalda, svoljega soborcev, je ostal med svojim ljudstvom povsem osamljen. Delo pri cerkvenem zboru je prepustil mlajšim možem, ker mu visoka starost in

huda bolezna ne dovoljujeta večjega napora in ga večkrat za daljšo dobo prikleneta na bolniško posteljo, vendar se vedno živo zanimal za petje in sploh vse, kar se dogaja v njegovem župniji.

Dal Bog, da bi v zasluženem miru preživel častitljivo starost, to so naše iskrene želje slavljencu ob njegovem dvojnem jubileju!

DRONBE VESTI IZ NAŠE DEŽELE

Ozelen pri Gorici, 28 letni Ivan Gruden je kopal in pri tem zadel z mostiko ob vojni izstreli, ki se je razpoločil v prizadevali Grudnu težke rane na levem rokem in desni nogi, da so ga morali prepeljati v gorško bolničko.

Sempas. Mirko Oberdark, star 14 let, je našel še nerazstreljeno granato ki se mu je razpoločila in ga ranila.

Gorica. Mestna občina je sklenila najeti 1.000.000 posolja pri gorškem Montu. Posoljo naj bi se porabilo za kritje nove bolnišnice na Šentpeterski cesti.

Vodnjan. Bačin Anton, 41 godinu star, je tako nesrečno pao iz kola da si le sliom ruke in zadobje potres mozga.

Trst. Tržaške delavške zadruge so doble komisari Hugo Trevisinija. Dosedanji predsednik dr. Matteucci je postal ostavko.

Renče. Mirtvega so našli na polju Josipa Vičiča, ki ga je zadel pri kap.

Rihemberk. Občinska uprava je našla pri gorški mestni hranični pospolijo v znesku 44.000 lir, ki ga je gorški pokrajinski svet že odobril.

Sv. Križ nad Trstom. Smrtno se je poneseval 80letni Ivan Tence, ki ga je pregazil vlak, ko je hotel preko železniške proge.

V Gorici se je v ul. Vittorio Veneto 14 septembra pojavil požar, ki je unišil mizarško delavnično Francu Pavšič in je grozil, da se bo razširil na sosednjo poslopja. Gasilci, ki so prišli na lice mesta, so požar takoj pogasili. Pavšič tripl klub temu 1.000 lir škode, ki pa je pokrit s zavarovalnico.

Kobarid. Zaradi tativine so bili ovajen Ivančiči Dominik in Alojz Lazaroni, oba iz Kobarida, Zaradi laž pa so morali pred sodiščem, ovajeni je kobarinjev iz Tolminja, Skubin Ivan, star 74 let, in Terezia Ivančič, star 62 let.

Sovodnje. — Tihotapstvo tobaka je spravilo v zapor 20letnega Plje Franca iz Sovodenja, pri kateremu so našli pri prelaski večjega kolčilnega tobaka, saharin na ostalega, kar je prinesel tajno iz Jugoslavije. Z njim je moral v zapor tudi 10letni Mladenč.

Nas rojak, jezuit Janez Erlich, star 27 let, doma iz Zabrdice pod Sv. Višnjami, odprt je v mesecu oktoberu kot misionar v Indijo. (Agis).

Izdaki za javna dela so pričeli v Julijski Krajini v zadnjem času vidno nazadovati. Po statistiki so znašali redni izredni izdaki v letu 1.936 21.300 milijonov, leta 1.936 20.6 milijonov, leta v juniju pa le 1.8 v primeri z lanskim junijem 2.4.

— In reške ladjevinice so spustili v more rušilec »Liro« v prisotnosti številnih zastopnikov oblasti.

Jubilej največje pomorske pobjede Hrvata proslavljen je bio u subotu pred Makarskom, gde je ujedno bio i poslan palim junacima. Ovu pobjedu je izjevali Hrvati 1050 godinu nad Mlečanima, kad je poginil mletački duždar Pandian.

— Daily Telegraph donosi senzacionalni višesi iz Berlina, da onda opstane na raspadu. Male antante time, što se poskušava Austriju, Mađarsku i Jugoslavijo privesti k osvojni Rim-Berlin.

— Po naši delitvah razsajja med živino težko kužna bolezni na spolovilih. Skozi, da je izredno velika in vse pričekujejo od oblasti, da bodo storile vse, da se bolezni čim boljomej.

— Ker je hotel brez dovoljenja preko meje, je bil Venceslav Kobal iz Čerkne obsojen na 3 mesece zapora v 2000 lir globi.

— V Buenos Aires je 30 avgusta umrla Olga Harič roj. Lozar, doma iz Vrtovin na Vipavskem. Poleg moža zapušča dva otročeka. — Iz Vrtovin je tudi komač 14let starca Rastrena Kandusa, ki je tudi umrl v Buenos Airesu.

— Pretekli teden se je peljalo skozi Ljubljano okoli 220 italijanskih delavcev, članov italijanske delavske zveze iz Rimske, Peljali so se v Budimpešto.

— V Argentiniji je umrl po doljši bolezni pretekli mesec Josip Komel iz Gorice, ki zapušča doma ženo in sedem let staro hčerko, ki sta se pred dvema letoma vrnili v domovino.

— 30.000 nemških delavcev bo prišlo v Italijo na obisk.

U FOND „ISTRE“

Kobal Franjo, Zagreb D 6.— U prošlom broju objavljeno D 41.460.600 U kupno D 41.466.600

GOSTIONICA „MORSKI VAL“

Petrinjeka ul. 29

Sastajališče Istrana!

Dobra domaća i prima exportna dalmatinska vina. — Dobra domaća kočija, kao i morske ribe.

Moderna zimska kuhinja, biljari, Šaps i treset kartje i t. d.

Preporuča se za posjet

STIBILJ STANKO

